

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema
**Tweede
kans**

Vintagemarkten op het Suikerunieterrein

‘Ik wilde graag voor mijzelf beginnen.’

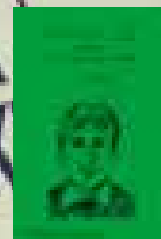
VERDER IN DIT NUMMER

- Naar een veiliger samenleving
- Tweede kans voor mensen en spullen

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,10
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Fotografie **Frits Blom**

Een nieuw begin

Voor u ligt het themanummer over een tweede kans. Een thema waar je veel kanten mee op kan. Een tweede kans voor mensen die een fout hebben gemaakt, mensen die een ongelukkige start in hun leven hebben gehad, mensen die een moeilijke periode achter de rug hebben, maar ook spullen kunnen een tweede kans krijgen. Denk aan kringloopwinkels, weggeefwinkels of upcyclingbedrijfjes. Of een tweede kans voor materialen via recycling. In dit nummer voornamelijk artikelen over mensen die een tweede kans krijgen. Die via de reclassering het rechte pad op worden geholpen of via een re-integratieproject een nieuwe kans op de arbeidsmarkt krijgen.

Persoonlijk ben ik van mening dat iedereen een tweede kans verdient, ongeacht wat er gebeurd is. Er zit altijd een verhaal achter een gebeurtenis. Helaas zijn er mensen die dat verhaal niet willen horen of niet begrijpen. Maar moeten wij per se dat verhaal kennen om iemand een tweede kans te gunnen? Ik vind van niet. En soms is het ook beter om het verhaal niet te kennen. Onbewust speelt het dan toch een rol. Beoordeel iemand zoals die zich naar jou opstelt. Wat anderen vinden is niet belangrijk. Waar een ander moeite mee heeft hoeft voor jou nog geen probleem te zijn. Zoveel mensen, zoveel meningen. Dit gezegd hebbende wens ik u veel leesplezier toe!

Rudy Vane

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

REDACTIE

Marja Hillenga
Cherinda Zwier
Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Robert van Bergen
Bert Loos

Marieke Werkman
Wietske Aupers
Rudy Vane
Robby Bakker
Frits Croes
Maarten Vermeulen

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

VORMGEVING
Emese Bissels

EINDREDACTIE
Sofie Risamena

FOTOGRAFIE

Suzanne Posthumus
Jaap ten Hoove
Frits Blom
Bachir Benchagra

Chico Bolt
Wim Mijllof
Theo Koelmans
Lucas de Wit

VASTE COLUMNISTEN

Gerard Lohuis
Fokko Oldenhuis
Natalja Oosterbaan
Chantal Kuipers
Gerlinde Spaan

Jaap Krol
Wilma Bouma
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Dick Bijmolt

FOTOGRAFIE COVER
Lucas de Wit

STRIP

Ida Dijkhuis

PUZZEL

Luuk Kobes

ILLUSTRATIES

Paul Kimkes
Robby Bakker

DRUK

Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidiënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers, dichters, tekenaars en fotografen uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus
Jeffrey Visser
Yvonne Ottens

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE

Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
bankrek. NL381NGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

ISSN
2405-769X

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

WerkPro

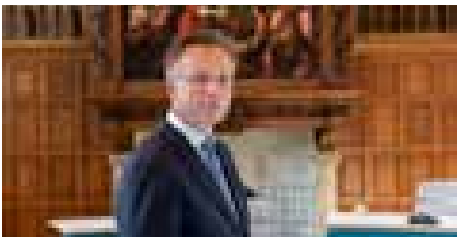
Spin
Link

INHOUDSOPGAVE

DAKLOOSHEID IN NOORD-NEDERLAND

4

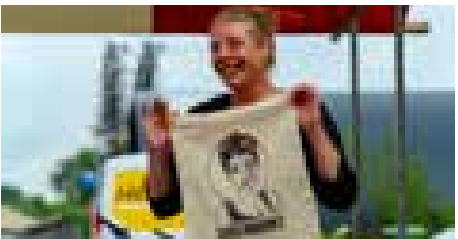
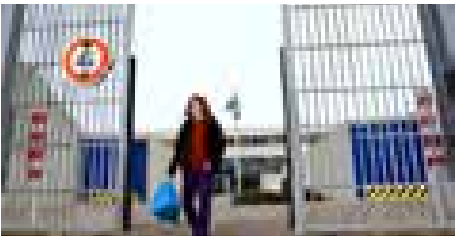
In dit nummer de eerste aflevering waarin commissaris van de Koning René Paas de situatie in Groningen schetst en zijn visie op het daklozenprobleem geeft.

10

NAAR EEN VEILIGER SAMENLEVING

De reclassering begeleidt mensen die in aanraking zijn gekomen met de politie om hen weer op het juiste pad te krijgen en te houden. Want iedereen verdient een tweede kans.

VINTAGEMARKTEN OP SUIKERUNIE TERREIN

14

Na een lange carrière in loondienst bij Holland Casino, was het voor Maartje van der Meulen (een energieke, jong ogende vrouw van 46 jaar) tijd om iets anders te gaan doen.

20

TWEEDE KANS VOOR MENSEN EN SPULLEN

Overtollige spullen, die in onze wegwerpeconomie bij het afval gegooid worden, krijgen hier een tweede, derde en soms zelfs wel een vierde kans.

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is 90 cent voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

Marieke Werkman

Gekkenwerk

Oet Kloosterholt

Werk in uitvoering

Kunst op straat

Het bijzondere geluk

Koken met een missie

Recht en krom

Jaap Krol

6

7

8

9

12

13

17

18

19

Businessclub

Bie pad en weg

Kruiswoordcrypto

Horoscoop

Straatklinkers

Businesscluboverzicht

Opvanginstellingen

Straatkanjer

22

23

23

24

25

26

27

28

DAKLOOSHEID IN NOORD-NEDERLAND

Door **Rudy Vane** Fotografie **Dominique Krauts**

Zo oud als de wereld is ook het daklozenprobleem. Zwervers en landlopers werden ze vroeger genoemd, verbannen naar Veenhuizen, maar ook toen waren het gewoon dak- en thuislozen. In de problemen geraakt, psychosociale instabiliteit, verslavingsproblematiek, het was er ook toen al. In de loop der tijd heeft de wereld zich ontwikkeld tot een maatschappij waar hoofdzakelijk gelet wordt op de winnaars. Maar er vallen steeds meer mensen tussen wal en schip door scheidingen, verslavingen, armoede en tanende geestelijke gezondheid. Gemeenten en provincies tuigen steeds meer instellingen op om deze groep hulp te bieden. In de komende nummers van De Riepe interviewen we woordvoerders van gemeenten en provincies uit het verspreidingsgebied van De Riepe, over beleid en visie ten aanzien van deze groep aan de onderkant van de samenleving.

In dit nummer de eerste aflevering waarin commissaris van de Koning René Paas de situatie in Groningen schetst en zijn visie op het daklozenprobleem geeft.

Groningen Stad als centrumgemeente

René Paas begint met te zeggen dat de hulpverlening aan dak- en thuislozen geen provinciale taak is. Dat is de taak van de gemeenten. In Groningen is de hoofdstad de centrumgemeente voor Maatschappelijke Opvang. 'Hoewel ik als commissaris van de Koning niet over het daklozenbeleid ga, heb ik er wel degelijk een mening over. In de jaren 90 was ik wethouder in de stad. Omdat Groningen als centrumgemeente maatschappelijke opvang diende te regelen voor alle gemeenten in de provincie, was daar veel overleg over. Het was duidelijk dat de meeste voorzieningen in de stad zelf zouden komen, omdat niemand echt de behoefte had om die voorzieningen naar zich toe te trekken. Een beetje in Veendam, een beetje in Leek, maar verder was het meer een stadse aangelegenheid. Ook na mijn wethouderschap bleef ik betrokken bij de maatschappelijke opvang en was dakloosheid nooit ver weg.'

Dakloosheid deugt niet

'Ik ben van mening dat dakloosheid niet deugt. Dakloosheid is een grof maatschappelijk schandaal. In een rijk land als Nederland zou dat niet moeten voorkomen.

Maar het komt nog steeds voor.

Het begint soms al op jonge leeftijd. Voor je dakloos wordt zijn er al dingen misgegaan. Het is een ongeluk dat nooit alleen komt.

Als je op één manier pech hebt, is er vaak nog wel wat aan te doen. Maar het kan je overkomen dat je in de war raakt, dat je een dramatisch verlopen echtscheiding hebt. Dakloosheid in de vorm van woningnood is tegenwoordig ook aan de orde.

Als je nu dakloos raakt omdat er dingen in je leven zijn misgegaan, dan hadden "we" (de instanties) daar eerder bij kunnen zijn. Als iemand bijvoorbeeld zijn huis wordt uitgezet, dan is daar heel wat aan voorafgegaan. Woningcorporaties willen zulke uitzettingen eigenlijk liever niet. Maar soms is de situatie niet te handhaven. Je moet dan eigenlijk een netwerk hebben van andere verhuurders, maar ook van zorgaanbieders, dat gecoördineerd zorgt voor intensieve hulp als iemand zodanig in de war is dat hij het zelf niet meer redt, schulden maakt of rotzooi veroorzaakt.

Het aparte is dat als we het laten gebeuren dat iemand dakloos wordt, het de gemeenschap veel geld kost. Veel meer dan wanneer je het aan het begin netjes had opgelost. In onze emotioneel slordige wereld moet je ook zorgen voor de mensen die het op eigen kracht niet redden. Dat is niet alléén werk voor de overheid. Die kan het niet alleen. Het is óók werk voor de overheid.'

Complex probleem

Zou het daklozenbeleid ook een taak voor de provincie moeten zijn? 'Nee', antwoordt Paas. 'Ik heb geen reden om te twijfelen aan de inzet en de competentie van de gemeente. Gemeenten zijn de bestuurslaag bij uitstek die deze moet kunnen oplossen. Maar op de een of andere manier wordt het niét opgelost. Bij complexe problemen zijn er vaak veel partijen verantwoordelijk. Je bent er niet als gemeente met een aantal voorzieningen, zoals hulp in de vorm van een uitkering. Want dakloosheid betekent ook dat je iets moet doen aan de huisvesting. En dat is voor veel gemeenten een ontzaglijke opgave in deze benarde woningmarkt. Er moet meer gebouwd worden, maar deze groep mensen is natuurlijk niet de gedroomde huurder voor woningcorporaties. Toch denk ik dat corporaties wel willen, als ze er zeker van zijn dat de nodige hulp er ook is. De geestelijke gezondheidszorg zou hier ook moeten helpen. Het probleem is vaak dat dit soort nuttige instellingen wordt betaald uit verschillende zakken met geld. Dus als je zaken handiger organiseert, dan bespaar je een paar dingen. Al gaat het ook gepaard met kosten. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer verstandige mensen, met het hart op de goede plek, tegen elkaar zeggen "we gaan dit regelen, omdat het een groot maatschappelijk probleem is", dat die problemen allemaal zijn op te lossen.'

DAKLOOSHEID IS EEN GROF MAATSCHAPPELIJK SCHANDAAL

Bezorgdheid

Tot slot wil René Paas nog één ding kwijt: 'Als commissaris van de Koning mag ik ambtsberichten schrijven als mij dingen opvallen die aandacht behoeven. Ik heb in deze functie één keer een ambtsbericht gestuurd. En dat ging over de tekorten die de gemeenten in Groningen massaal hebben bij het uitvoeren van hun sociale taken. Dat was omdat ik keer op keer met een bezorgd college sprak dat niet meer wist hoe het de eindjes aan elkaar moest knopen. Dat is nog niet geregeld met een uitspraak van de arbitrage en een toezegging van 1,3 miljard euro - al helpt het wel. Maar tot op deze dag komen gemeenten nog tekort in het organiseren van sociale zekerheid. Als gemeenten dat willen, kunnen ze mij inschakelen om hiervoor te lobbyen.' ♦

MARIEKE WERKMAN

Fotobewerking **Suzanne Posthumus**

Van de GGD ontving ik al in mei een uitnodiging voor een vaccinatie. Vanwege astma behoorde ik tot een risicogroep en werd eerder opgeroepen. Ik maakte opgetogen een afspraak. Want ik wist dat dit een goede stap was naar meer vrijheid en bescherming.

Het vaccineren vond plaats in sportcentrum Kardingse. Normaal gesproken kon je er schaatsen, maar nu zette ik mijn fiets er neer. Hierna deed ik een mondkapje op en liep naar binnen. Een lange rij mensen stond voor me te wachten. Een vrouwelijke arts nam samen met mij de vragenlijst door. Vanwege allerlei allergieën was ik bang dat ik misschien ergens allergisch voor zou kunnen zijn. De arts stelde me gerust maar gaf wel aan dat ik na afloop een half uur moest wachten.

Medische situaties kun je beter over je heen laten komen. En als het misgaat dan zijn er kundige mensen die hiermee om weten te gaan. Statistisch gezien was de kans om van een vaccinatie onwel te worden net zo groot (dus klein) als om door de bliksem te worden getroffen. Verpleegkundige Janny mocht mij vaccineren. Ik gaf aan dat ik het spannend vond. De prik zelf niet, maar wat het spul in mijn lichaam zou doen. Ze vroeg: 'Wat doe je graag?' Ik antwoordde: 'Schrijven.' 'Oh', zei ze. 'Waarvoor schrijf je?' Ik antwoordde: 'Eigenlijk vooral voor mezelf.' Ik vroeg aan haar of ze de prik kon zetten. Ze reageerde lachend: 'Het is al klaar.' Hierna liep ik naar de wachtkamer. Er zaten veel mensen. Vooral zeventig plussers. In de enorme hal stonden grote lampenkappen om de boel op te fleuren. Het bleef een rare situatie. Het leek alsof ik terecht was gekomen op een filmset. Ik was duizelig en kreeg het steeds warmer. Een ouder echtpaar nam tegenover me plaats. De vrouw droeg een pittig kort kapsel. Ze ging bellen en babbelde er lustig op los. De man keek rustig om zich heen. Ik vroeg: 'Is dit uw eerste of tweede vaccinatie?' Hij antwoordde: 'Mijn tweede. Ik was vanmorgen helemaal de kluts kwijt en was de vragenlijst vergeten mee te nemen.' Er liep een jongeman voorbij van het Rode Kruis. De oudere heer vroeg aan hem: 'Hoeveel mensen zijn er eigenlijk onwel geworden?' De jongeman antwoordde: 'Oh, het gaat bijna altijd goed.' Vanwege mijn duizeligheid kreeg ik een Dextro van de Rode Kruismedewerker. Dat hielp enigszins.

Gemiste kans

Door **Gerard Lohuis** Fotografie **Frits Blom**

Sheila is dood. Drie dagen geleden belde ze me en herkende ik in niets de pittige vrouw die ik drie jaar geleden sprak. Toen wilde ze eigenlijk geen contact en moest ik me niet bemoeien met haar werk in de prostitutie. Dat ze in de war was, drugs gebruikte en gevaarlijk met de mannen omging, was haar eigen zaak. Sheila was nu mak als een schaap, een slecht teken.

De eerste keer dat ik haar ongevraagd opzocht was op verzoek van omstanders die zich zorgen om haar maakten. 'Krijg de tyfus en pleur op ongewenste zakkenwasser.' De eerste ontmoeting verliep allesbehalve vlekkeloos en leidde ertoe dat ik een minuut versteend naast haar stond. Terwijl ze bleef schelden. Hierop was het mijn beurt en voor ik het wist, wenste ik haar de goot in, als ze zo met me om meende te moeten gaan. Ik drukte een kaartje in haar handen en zei dat ze maar langs moest komen als ze hulp wilde. Dat ik geen zin had om uitgescholden te worden. Aldus een gekuiste versie van mijn reactie. Tot mijn verbazing verscheen ze diezelfde middag nog en liep luid scheldend rond op zoek naar die man die een afspraak maakte en met wie ze nog eens een woordje moest wisselen.

De eerste bezoeken duurden steeds tien minuten. Lang genoeg om de ernst in te schatten en voor haar de eerste stappen op weg naar hulp. Een verleden van misbruik openbaarde zich en het werd al snel duidelijk dat het

schelden nodig was om mensen op afstand te houden, die emotioneel gezien iets te dicht bij haar wilden komen. Ze leerde met me om te gaan en kreeg vertrouwen in een wereld waarin liefde mogelijk was zonder daarbij misbruikt te worden. Een goede collega nam het na drie maanden over en hielp haar om haar trauma's een plek te geven zodat het rustiger werd in haar hoofd. Om de drie maanden belde ze even en mocht ik alleen naar haar luisteren. Dat deed ze vier keer. Een jaar later was ze van de drugs af, was niet meer in de war, had een schoonmaakbaantje gevonden en kreeg ze een relatie. 'Ik heb een nieuw leven en laat die kans niet lopen, hulpverlenertje.' Dat was het voorlaatste gesprek, nu een half jaar geleden.

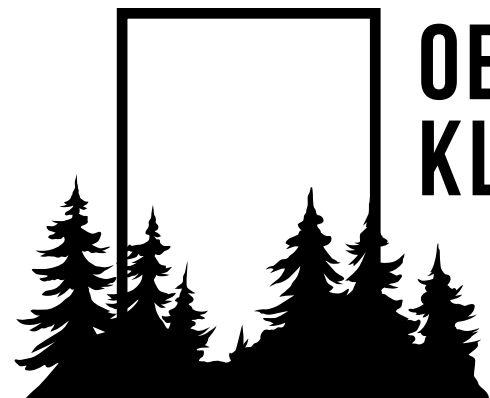
Klaas drukt me een briefje met daarop drie regels in handen. 'Je begrijpt het zeker wel?'

***Ik ken de oude wereld
Ik ken de nieuwe wereld
Voor mij is er geen wereld.***

Mijn gezicht is een vraagteken en hoor Klaas mompelen. 'We hadden het goed samen. Anderhalf jaar een relatie. Ze kreeg vertrouwen in mensen, iets wat ze vroeger nooit had geleerd. Waarom moest ik ook zo nodig een avondje stappen met mijn oude vriendin, waar Sheila lucht van kreeg. Toen ze erachter kwam, was het leed al geschied en was er niets meer te redden. Voor altijd in de steek gelaten.'

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

OET KLOOSTERHOLT

Door Dick Bijmolt

ONEERLIJK

Je hebt de eerste kans gemist, het mislukte jammerlijk terwijl er verwachtingen waren dat het wel zou lukken. Voor jezelf en je omgeving is dat een vervelende zaak. Falen is nooit leuk en je hebt een stevige deuk in je ego opgelopen. Je bent een beetje een loser geworden en dat gevoel raak je zomaar niet kwijt. In ieder leven is wel een falen aan te wijzen, het leven is nu eenmaal vaak een kwestie van vallen en opstaan. Ga voor de volgende kans, er is altijd hoop.

Er zijn mensen die hun leven beginnen met een achterstand. In mijn werk heb ik er velen ontmoet. Al die mensen met een verstandelijke beperking, sommige werknemers noemen hen mensen met mogelijkheden. Ik hou niet zo van die term. Misschien omdat de mogelijkheden die bedoeld worden, zoals echt werk hebben in de praktijk, eigenlijk zelden voorkomen. Tenminste voor de doelgroep waar ik mee te maken had. Hun kansen zijn kansjes, zoals meehelpen in een bedrijfskantine in een bedrijfsuniform. Helaas zonder loon te krijgen. Maar wel een kerstpakket!

Ik leerde Simon kennen. Hij had een mooie vriendin, speelde in een landelijk bekende band. Zijn eerste mogelijkheden had hij dus goed benut. Helaas kreeg hij een auto-ongeluk. Hij overleefde, maar met een hersenbeschadiging. Wat maakte dat hij zich moeilijk en alleen met een stok kon voortbewegen. Hij sprak moeilijk en had last van concentratiestoornissen en coördinatieproblemen. Hij moest nu in een woonvorm voor lichamelijk gehandicapten wonen. Zijn leven leek in niets meer op wat hij eerst had. Zijn vriendin hield het voor gezien, hij was niet meer de man waar

ze verliefd op was geworden. Zaken als autorijden bleek onmogelijk. Zijn wereld was gekrompen tot voornamelijk zijn appartementje. Op een keer stond hij voor het bekendste muziektheater van Amsterdam. 'Daar heb ik nog gespeeld', zei hij triestig. Voor hem was er niet echt meer een tweede kans.

Mijn gedachten gaan ook naar Sofius, een jonge vent. Hij had schizofrenie, wat kwam bij vlagen en wat maakte dat hij weer opgenomen werd in de kliniek. Dan dacht hij dat hij een beroemde gitarist was. In zo'n periode speelde hij ook echt veel beter. Van hem heb ik nog steeds de fruitschaal, gemaakt uit een blok hout. Op de dagbesteding groef hij daar met een guts wekenlang in. Eens bezocht hij mij thuis, op de brommer, zijn vriendin achterop. Zijn leven was op dat moment op en top. Daarna verloor ik hem uit het oog, maar vernam op een dag dat hij zichzelf met een mes in zijn hart had gestoken. Zo wanhopig dat je afziet van het leven.

Voor een tweede kans moet je wel de levenslust en de mogelijkheden hebben. Zijn die er niet dan hebben kansen het niet in zich tot ontwikkeling te komen. Het zijn dan zaadjes die op rotsen vallen en zinloos vergaan in de elementen.

WERK IN UITVOERING

Perspectief bieden

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Lucas de Wit**

Samen met 270 mensen, verdeeld over 4 vestigingen van Mamamini in Groningen is strategisch manager Lianne Stoltenborg (41), verantwoordelijk voor het hergebruik van 895.000 producten en 300.000 kilo kleding. 'Eigenlijk is het bieden van perspectief aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt net zo belangrijk als een tweede kans voor afgedankte spullen. Maar hetzelfde geldt ook voor onze bezoekers. Voor velen is het een dagelijks loopje. Hier vinden sociale contacten plaats.' Ondertussen is het een druk komen en gaan van mensen. Vincent, een van de medewerkers denkt diep na over wat het meest rare is wat hij ooit aangeboden heeft gekregen. Met een grote grijns vertelt hij: 'We kregen een pannenset en in een van de pannen zaten allemaal envelopjes. In elke enveloppe zat een paar honderd euro. Na telling bleek het om 8600 euro te gaan. Dankzij een pinbonnetje wat ook in de pan zat, konden wij het geld terugbezorgen bij de rechtmatige eigenaar.' Ondertussen laat hij een van de ingebrachte dingen zien: een zo te zien gebruikte, maar complete acupunctuur set. 'Leuk en apart, maar vanwege de hygiëne toch niet iets wat we gaan verkopen.' Overigens besteedt Mamamini alle netto-opbrengsten, na aftrek van de kosten, aan goede doelen. 'Zo leveren we op allerlei manieren een bijdrage aan een betere en verdraagzamere wereld', aldus Lianne.

NAAR EEN VEILIGER SAMEN LEVING

Door **Rudy Vane** Illustratie **Robby Bakker**
Fotografie **Chico Bolt**

De reclassering begeleidt mensen die in aanraking zijn gekomen met de politie om hen weer op het juiste pad te krijgen en te houden. Want iedereen verdient een tweede kans. Annette van Willigen (56) werkt al haar hele werkzame leven als reclasseringsmedewerkster bij Reclassering Noord-Nederland en schetst wat het werk zoal inhoudt. Annette steekt meteen van wal: 'Het reclasseringswerk heeft me altijd al geïnteresseerd, mijn moeder werkte namelijk bij de reclassering in Amsterdam. Ik ben de opleiding Maatschappelijk Werk gaan doen, destijds de ASCA (Academie voor Sociale en Culturele Arbeid) geheten. Toen ik begin jaren negentig een stageplek had bij de reclassering in de Werfstraat in Groningen, was dat helemaal niet zo

populair in tegenstelling tot nu. Dat was jongerenwerk en dat ging heel anders dan tegenwoordig, nu is het veel losser. Het is me altijd goed bevallen en ik heb het altijd interessant gevonden. De verhalen van mensen, de achtergrond, waar ze vandaan komen, huisbezoeken, de dossiers die je leest, de rechtszaken, de successen die je meemaakt, maar ook de dingen die niet goed gaan. Never a dull moment.'

Wat doet de reclassering

'We werken met mensen die in aanraking zijn gekomen met justitie', vervolgt Annette. 'Het begint wanneer mensen op het politiebureau komen, opgepakt zijn en in verzekering gaan. Die worden al bezocht door de reclassering waar er wordt gekeken wat er aan de hand is. Bij grotere zaken kan er een schorsingsadvies gegeven worden zodat iemand niet naar het Huis van Bewaring (HvB) hoeft maar met hulpverlening van de reclassering naar huis kan. Als dat niet kan, gaat iemand naar het HvB. Als er een rechtszaak komt, schrijft de reclassering een advies. Daarin geven we achtergrondinformatie aan de rechtbank hoe het gekomen is dat iemand met justitie in aanraking is gekomen en adviseren we ook of hulpverlening nodig is. De rechtbank kan dan in het vonnis opnemen dat er toezicht nodig is. Dan komt men terecht bij de afdeling Toezicht, waar ik werkzaam ben. Wij doen de hulpverleningskant, ook wel ouderwets genoemd, de gedwongen hulpverlening. Het heeft een dwingend karakter, want als je niet meewerkt zullen wij de Officier van Justitie daarvan op de hoogte brengen en moet je mogelijk een eventuele voorwaardelijke straf alsnog uitzitten. Aan de hulpverlening kunnen bijzondere voorwaarden gekoppeld zijn zoals klinische behandeling, opname of ambulante behandeling, therapie, drugscontroles, schuldhulpverlening. Daar moet men zich aan houden. Mensen hebben een meldplicht, ze moeten zich regelmatig melden op ons kantoor. Ook gaan we wel op huisbezoek, mits het geen risico oplevert. Wij bekijken steeds hoe groot het risico op herhaling is, daar hebben we risico-inventarisatieschalen voor. Hoe hoger het risico is, hoe groter de hulp is die we inzetten en hoe vaker we iemand zien. Indien nodig verwijzen we mensen door naar andere hulpverleningsinstanties, bijvoorbeeld de Kredietbank.'

'Dan zit ik ook nog bij de toezichtpoot die de TBS-begeleiding doet. Wij worden betrokken bij de resocialisatie van mensen die uit de TBS komen. Hier in Groningen is dat vaak vanuit de van Mesdagkliniek. Je hebt ook nog TBS met voorwaarden, dan zit je met mensen die uit andere forensische klinieken komen, zonder dwangverpleging. De TBS-begeleiding is maar een kleine poot.'

Werkstraf

'Een ander onderdeel is de werkstraf, wat een groot aandeel in ons werk is', zo gaat Annette verder. 'We organiseren plekken en zien toe op het uitvoeren van een werkstraf. Dat kan op plekken van de reclassering zelf, maar kan ook op plekken zoals WerkPro. Op werkplekken van ons is het nog ouderwets schroefjes inpakken en dat soort werkzaamheden, bij WerkPro worden mensen bij kringloopwinkels en andere werklocaties tewerkgesteld. Daar is veel variatie in mogelijk. Werken in bejaardentehuizen en zo komt niet meer zo vaak voor, wat mij betreft wel jammer. Er is niet meer zoveel maatschappelijk draagvlak voor, men ziet daar liever geen veroordeelden.'

Milieurapportage

De reclassering wordt ook betrokken bij zaken waar mogelijk een stoornis aan ten grondslag ligt. Dan kan er een adviesrapport gevraagd worden door de rechtbank. Meestal wordt dat geschreven door een psychiater, een psycholoog en een reclasseringsmedewerker. Annette vertelt daarover: 'Een milieurapport is eigenlijk bedoeld om iemands hele levensloop in kaart te brengen. Dat wordt gedaan door speciaal opgeleide milieurapporteurs vanuit het NIFP (Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie). Deze rapporteurs bezoeken bijvoorbeeld nog de kleuterjuf en andere leerkrachten, om zo in kaart te brengen wat er gebeurd is in de socialisatie, waar is het misgegaan. Ook kunnen ze de naasten van een dader uitleg geven en vragen beantwoorden. Of doorverwijzen naar de hulpverlening als ze moeite hebben hier mee om te gaan. Het is nogal wat als je kind of zo iets ernstigs heeft gedaan.'

Contacten met andere instellingen

Annette vertelt over contacten die de reclassering heeft met andere instellingen: 'Cliënten met persoonlijkheidsproblematiek, bijvoorbeeld bij zedendelicten of huiselijk geweld, komen terecht bij Lentis, bij de forensische tak. Daar zijn specifieke therapieën voor agressieproblemen, zeden-daderbehandelingen, krijgen ze individuele gesprekken, kunnen diagnoses worden gesteld. We zien bij mannen vaak antisociale en narcistische stoornissen, bij vrouwen vaker borderline- of theatrale stoornissen. Persoonlijkheidsstoornissen kun je niet genezen, maar je kunt er wel mee leren omgaan, psycho-educatie. Dat wordt met name gedaan door psychologen en psychiatrisch verpleegkundigen en wij zien erop toe. We hebben een convenant met de behandelaars wat betekent dat we informatie mogen uitwisselen zover het betrekking heeft op zaken die ons aangaan. We hebben ook contact met de politie en natuurlijk de Officier van Justitie, dat is onze opdrachtgever. ♦

Gebouw Reclassering Noord-Nederland

KUNST OP STRAAT

De Blauwe Klap

Door **Natalja Oosterbaan** Fotografie **Theo Koelmans**

Vroeger, in mijn tijd, kwam men nogal eens te laat aan op school. De reden was dan altijd dat de brug openstond, ook als dit niet het geval was. Later bleven bruggen voor oponthoud zorgen en werd dit voor ons chronisch verlate jongvolwassenen ineens wel een probleem. En nog steeds bevinden zich op mijn weg naar afspraken vaak onvoorspelbare bruggen. Doorgaans vormen zij een bron van irritatie. Maar wie zonder haast is heeft geluk wanneer De Blauwe Klap in Assen openstaat. Als een Texaanse jaknikker verheft de brug met dubbel wegdek zich in het Drentse landschap. Architectenbureau ZJA was in 2016 nog finalist voor de European Steel Bridge Award met deze elegante staalkolos die het Noord-Willemskanaal overbrugt. Dit kanaal had in de twintigste eeuw een industriële functie. Tegenwoordig is het onderdeel van Blauwe As, een “corridor van water waarlangs bewoners en bezoekers de stad en het landschap beleven”, aldus het architectenbureau. Pas wanneer je voor de slagbomen staat te wachten valt het op hoe groot deze brug werkelijk is. Maar liefst vier losse dekken gaan van elkaar gescheiden de lucht in. Twee rijbanen en twee fiets- en voetpaden. Maar wat het wachten ook de moeite waard maakt, is het gedicht dat nu aan de onderkant van de brug te lezen valt:

***Om misverstanden te vermijden:
Dit is geen brug voor hoger opgeleiden.
Een ieder mag eroverheen.
Mensen met scholing, mensen met geen.
Mensen die rijk zijn of armoede lijden.
Mensen die lopend zijn of rijden.
De brug staat open voor iedereen!***

Het is geschreven door de Nederlandse schrijver en dichter Lévi Weemoedt (pseudoniem voor Isaäck Jacobus van Wijk, 1948). De versvorm is betrekkelijk eenvoudig. Het is haast een sinterklaasrijmpje (AA-BB-CC). Afgezien van de laatste regel is het gedicht dan ook een gepaard rijm. Grappig genoeg heeft die laatste zin wel weer twee betekenissen. Namelijk: de brug maakt geen onderscheid tussen mensen met verschillende achtergronden en verwelkomt iedereen. Ofwel: wat je achtergrond ook is, iedereen zal moeten wachten tot de brug weer gesloten is om verder te kunnen reizen. De brug, als metafoor voor het leven. Het gedicht is echter alleen te zien voor wie vertrokken is vanuit Assen en staat te wachten aan de stadszijde van de brug. Aan de overkant staat men slechts naar een leeg wegdek en wacht men misschien al op de terugweg, wanneer er een tweede kans is.

Het bijzondere GELUK

Jong zijn

Door **Chantal Kuipers**

Ik houd van de kleine pleziertjes in het leven. Rolschaatsen op het fietspad naar Haren en dan heel veel rondjes draaien als er niemand is. Burgerlijk ongehoorzaam door rood fietsen als er 's avonds niemand op de weg is. Zo bedacht ik me afgelopen week dat ik weleens een ander fietspad in wilde slaan. Het zijn kleine dingen die het leven net iets spannender maken.

Ik fietste met mijn koptelefoon op en liet me afleiden door de muziek tot ik hem zag staan. Witte broek, shirt met streepjes en klaar om over te steken. Ik remde af om te kijken of hij echt van plan was deze drukke straat over te gaan. En toen ik even met mijn ogen knipperde nam hij een aanloop en liep zonder twijfelen de weg op. Zweet brak me uit toen hij door de menigte liep. Ik gooide mijn fiets voor de auto's langs en bedacht me dat ik liever dood zou gaan dan hij. Een andere mannelijke automobilist was ook gestopt en zo stonden we samen met de dreumes aan onze hand. We waren tijdelijke ouders tegen wil en dank. De man glimlachte naar me en ik lachte terug. Dit hadden we overleefd.

‘Waar woon je?’ Ik keek naar het kleine verfrommelde mensje dat zijn hand in de mijne had. Hij reageerde niet. ‘Hoe heet je? Hoe oud ben je, ben je al twee?’ Ik stak mijn andere vingers in de lucht, maar het jongetje had andere plannen dan te reageren op deze gekke vrouw die hem wilde beschermen. Hij wilde niet beschermd worden, hij was een wereldreiziger. Hij wrikte zijn hand los en liep verder. Ik pakte zijn dunne armpje beet en hoopte dat zijn ouders, als een wonder, zouden opduiken.

Voor de vorm belde ik aan bij wat huizen, maar toen een grote hond naar me stond te blaffen bedacht ik me dat het niet mijn kind was en dat de politie dit beter op kon lossen. Opeens hoorde ik keihard geschreeuw. Langzaam liep ik op het lawaai af omdat ik altijd hoop dat er een avontuur op me wacht. Plotseling ging er een groot hek open en daar stond een meisje dat de leeftijd van mijn dochter had. Haar ogen waterig van de tranen. ‘I have four children, it's too much.’ Ze pakte het kind, dat niet mijn kind was, van me af en we bleven elkaar strak aankijken. Ik wilde haar de les lezen dat je voorzichtig moet zijn met kinderen. Dat ze geluk heeft dat ze erop mag letten, maar ik hield mijn mond. Als ik zou zeggen dat zij een kind was kwijtgeraakt zou ze haar baan verliezen. En kon ik eisen dat een meisje van 18 geen fouten zou maken? Ik dacht aan hoe jong ik ben geweest en welke fouten ik nu nog maak. ‘Volgende keer beter opletten. Hoor je me?!’ Ze verstond me niet, maar ik voelde me niet alleen de moeder van het kind dat op de weg liep, maar ook die van haar. Ze knikte haar hoofd. De man en ik gingen ieder ons weg, gescheiden ouders op weg naar ons eigen leven. We lachten. Dit hadden we gered. Thuis dacht ik na of ik goed had gehandeld. Het kind was gered, maar was het ook veilig? Het leven is onveilig zei mijn therapeut. En ik denk aan de au pair met de vier kinderen. Ook zij verdient een tweede kans.

VINTAGEMARKTEN OP SUIKERUNIE TERREIN

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Lucas de Wit**

Na een lange carrière in loondienst bij Holland Casino, was het voor Maartje van der Meulen (een energieke, jong ogende vrouw van 46 jaar) tijd om iets anders te gaan doen. 'Ik wilde graag voor mijzelf beginnen'. 'Ik heb toen samen met compagnon Wilhelma een eigen winkel in tweedehands spullen opgezet: De Verkoopfabriek in Assen. Nu wordt deze grote winkel bestierd door Wilhelma en Arisanti. Ze zijn verhuisd naar Groningen en hebben er een waar vintageparadijs van gemaakt', vertelt Maartje enthousiast.

Be Kind to the World,
Buy Vintage

Pap(a)lepel

'De liefde voor tweedehands, antiek, curiosa en vintage is mij met de pap(a)lepel ingegoten. Al sinds ik me kan herinneren ben ik omgeven door mooie kasten en bijzondere tweedehands spullen. Mijn vader Tim, kunstenaar, is altijd verzamelaar geweest. Hij verzamelt van alles: affiches, emaille borden, design lampen, vazen en andere objecten. Je kunt het zo gek niet bedenken of hij heeft het wel of weet waar hij het kan vinden.'

Vintage hunt

Graag staat Maartje met vintage op mooie markten. 'Ontzettend leuk om te doen vind ik de vintage hunt: het zoeken op allerlei plekken naar toffe tweedehands en vintage artikelen en deze mooi en geschikt maken voor de verkoop, het zogenaamde "hand-picked". Op veel markten sta ik dan ook met van alles en nog wat: kleding, posters en veel verschillende vintage items.'

Buy Vintage

'Wat mij zelf bijzonder aanspreekt aan vintage en tweede hands is het sympathieke imago. "Be Kind to the World, Buy Vintage!" Het is natuurlijk veel beter voor onze wereld dat we spullen, meubels en kleding hergebruiken in plaats van steeds maar alles nieuw kopen. Door veel spullen een tweede kans te bieden, kunnen we een ommekeer bewerkstelligen in de weg werpmaatschappij. Bovendien vind ik heel veel dingen uit een eerder tijdperk mooier dan nieuw. (Bijna) al mijn kleding en wat er in mijn huis staat aan meubels en spullen is vintage.'

Suikermarkt

'Het viel mij op dat er in Groningen, in tegenstelling tot steden in het westen, weinig vintage markten waren voor standhouders zoals ik. Een hele mooie is natuurlijk Klein Berlijn, maar buiten deze hield het qua vintage al snel op. Toen dacht ik ... >>

Waarom ga ik niet zelf een vintagemarkt organiseren en dat heb ik toen gedaan: De Suikermarkt!' 'In 2018 heb ik de eerste Suikermarkt georganiseerd. Dit was meteen een groot succes, zowel onder standhouders als het struinende en snuffelende publiek. Wat daaraan een grote bijdrage levert zijn volgens mij verschillende dingen: de bijzondere en inspirerende plek waar de markt gehouden wordt, namelijk EM2 op het Suikerterrein in Groningen. Maar ook de festival vibe die de markt heeft: er is livemuziek, foodtrucks, kledjesverkoop voor en door kinderen en er wordt gratis geschminkt.'

Diversiteit

Volgens Maartje is diversiteit belangrijk voor een markt. 'Er zijn ongeveer 70 kramen met onder andere vintagekleding, meubeltjes, vinyl, sieraden, upcycling, interieurdecoratie en

ook door creatieve standhouders zelfgemaakte producten. Bijvoorbeeld kaartjes, sieraden, handgemaakte biologische zepen, taarten, koekjes, jams en chutneys. Een aantal van de kraamhouders op de markt, heeft door het verkopen van hun zelfgemaakte spullen een positiever zelfbeeld gekregen. Ze maken niet alleen maar kaartjes, maar zijn ineens ook ondernemer en krijgen daardoor het idee dat dat wat zij doen ertoe doet, belangrijk is. Ook ik lever een bijdrage aan een betere maatschappij.' Er zijn nog Suikermarkten op 26 september en 24 oktober. De markten zijn open van 11:00 uur tot 17:00 uur. Entree is € 3,00 en kinderen gratis.

Na deze vintage buitenmarkten is het dit jaar zeker niet voorbij, want Maartje is niet van het stilzitten. 'Ik ben inmiddels druk bezig met het organiseren van kerstmarkten.' ♦

KOKEN MET EEN MISSIE

Tweede kans voor voedsel

Door Lydia Tuijnman

Ik groeide op in een huishouden waar een aardappel pas als goed geschild gold als je dwars door de schil kon heen kijken. 'Dun schillen, niks verspillen', verordonneerde mijn moeder, die vanwege haar zuinigheid wel schertsend Schraalhans Keukenmeester werd genoemd. Gemeen van ons natuurlijk, want de generatie die de oorlog meemaakte had voor de rest van haar leven een ingebrand respect voor voedsel gekregen.

Het thema van dit nummer, tweede kans, is daarom een schot voor open doel: goed voedsel mag niet weggegooid en verdient een tweede kans. Vroeger leerden de jonge vrouwen op de huishoudschool koken, restverwerking was een vast onderdeel van het programma. In huishoudschool-kookboeken vind je ook stevast een hoofdstuk daarover. Gaar vlees werd gebruikt in ragouts, pastetjes, kroketjes, frikandellen, timbaaltjes: geen blokje dier werd zinloos weggegooid.

Maar ook schillen van vruchten werd een gang naar de vuilnisbak bespaard. Een leuk zomers recept is zoetzuur van meloenen. Van een meloen (alle soorten toegestaan behalve watermeloen) eerst met een dunschiller of scherp aardappelmessje het buitenste harde stukje van de schil afhalen. Dan de meloen royaal schillen, onze Schraalhans staat er ditmaal goedkeurend bij te knikken. De schillen in blokjes snijden. Vijftien kruidnagels in de blokjes steken. Een halve liter wijnazijn koken met 600 gram suiker, een pijpje kaneel en een snuffje zout. De blokjes meloen even mee laten koken tot ze glazig zien. De schillenblokjes met de vloeistof in een goed uitgekookte pot doen, met een schoon deksel afsluiten en donker wegzetten. Na vier weken lekker bij de borrel met een stukje Goudse kaas. Dun geschild natuurlijk.

Ware liefde

Door **Gerlinde Spaan**

Je klonk gelaten aan de telefoon. Je belde mij want er stond een zitting gepland bij de politierechter. Ze had je net die dag ervoor de deur gewezen. Zij is jouw vriendin waarmee je al een geruime tijd samenwoonde. Jullie zijn samen opgegroeid. Kenden elkaar al van het schoolplein. Zij was er altijd voor jou geweest. Ze ving jou op als je nergens anders naartoe kon. Zij was jouw alles.

Maar liefde kent haar grenzen. Ze had je de kans gegeven om te breken met het milieu waar jij je in had begeven. Ze wilde verder met jou, maar onder de voorwaarde dat je zou breken met dat leven. Geen gedoe met politie en justitie meer. Je had haar moeten beloven dat je 't achter je zou laten.

mr. Gerlinde Spaan is straf- en jeugdrechtsadvocate bij Spaan Advocatuur te Groningen.

Een streep onder het leven op straat. Breken ook met bepaalde vrienden die je vaker zag dan je eigen familie. Maar toen kwam er gisterochtend iemand aan de deur. Een officiële koerier kwam een poststuk overhandigen. Zij had opengedaan. En jij had voor dat officiële stuk moeten tekenen voor ontvangst. Je had haar met gebogen hoofd moeten vertellen dat het een oproep voor een oude zaak betrof. Hierna was de bom gebarsten.

We spraken af dat jouw vizier nu op de voorbereiding van de strafzaak gericht moest zijn. Het betrof een verdenking voor het bezit van diverse soorten drugs. Het was al bijna twee jaar geleden en je had er niets meer van gehoord. De politierechter kwam tijdens de zitting tot de conclusie dat niet alle drugs waren opgestuurd voor onderzoek. En dat het handelen daarin niet bewezen kon worden. De stoffen die wel opgestuurd en onderzocht waren, konden als drugs worden beschouwd en jij had deze in bezit gehad. Wat strafbaar is. De politierechter hield rekening met het gegeven dat deze zaak bijna twee jaar op de plank had gelegen en ze hield ook rekening met jouw persoonlijke omstandigheden.

Want je ging na die laatste aanhouding juist heel goed. Je had je leven voor elkaar. Werk, woning en tot voor kort een relatie. Het was stabiel. Toen je over je verbroken relatie sprak, brak je. Met je laatste woord in tranen gaf je ook de rechter de overtuiging. De politierechter besloot jou een werkstraf op te leggen. Ook al had zij gezien de wet en de uitwerking in de richtlijnen anders kunnen besluiten. Tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf bijvoorbeeld.

Ik had je kort na de uitspraak aan de telefoon. Je had na de zitting al aangegeven niet in hoger beroep te willen gaan. Ik vroeg hoe het nu met je ging? En met de liefde? Je lachte. Je had weer contact met haar. De deur stond weer open. Jullie hadden wel besloten eerst apart te blijven wonen. Maar wel in de overtuiging dat er hoop bleef. Hoop op een toekomst samen.

Kattenkwaad

Vroeger las ik altijd *De Kameleon* en leefde ik mee met de avonturen van Hielke en Sietse en hun kameraden. Titels als *De Kameleon knapt het op* of *De Kameleon zet door* spraken mij enorm aan. De vier vrienden haalden ook geregeld kattenkwaad uit, zoals over het meer racen of appels plukken uit overhangende takken. Zulke voorbeelden deden snakkend volgen. Ik ging als jongeling dan ook geregeld over de schreef en kende god noch gebod.

Zo heb ik eens het treintraject Akkrum - Heerenveen *zwart* gereden, dus zonder geldig vervoersbewijs. Dat mocht niet, maar dankzij mijn coole blik en minachting voor conducteurs kon ik gewoon uitstappen. Ook was ik eens lid van een jeugdbende, die actief was op straat met de toen nieuwe afstandsbediening. We gingen dan met een exemplaar voor de ramen van vooral oudere televisiekijkende mensen staan en speelden met de geluidsknop, waarna ze in verwarring raakten en aan hun gehoorapparaatjes gingen draaien.

In die tijd roofden we ook sigarettenautomaten leeg door er Italiaanse lires in te gooien. Die pasten precies, zodat we min of meer gratis shag hadden. Ik herinner me ook dat ik ooit betrokken was bij een overval waarbij een mattie een button van AC/DC ter waarde van een zeker bedrag meenam. Het uithalen van kattenkwaad was eigenlijk een manier van leven. Kameraad X. verbouwde wiet, kameraad Y. had een buks en hagel en ik beschikte over twee strijkers, die ik op de zwarte markt had gekocht. Ze lagen naast mijn bed, zodat ik meteen kon toeslaan bij een eventuele wraakactie van een concurrerende bende. Gelukkig heb ik ze nooit hoeven gebruiken.

Ja, het leven was toen veel harder dan nu. Vroeg *streetwise* als we waren, schoot het huiswerk er gewoon bij in. Als ik Hielke of Sietse was geweest en mijn leven zou worden verfilmd, zouden titels als *Drugsbaronnen op De Kameleon* of *De Kameleon doet in wapens* niet misstaan.

Maar als tuig van de richel kenden we wel onze grenzen. We waren hard, maar fair. Als de film nu zou worden gemaakt, heette hij bijvoorbeeld *De Kameleon racet tegen windmolens* of *De Kameleon pakt kinderlokken even aan*. Of anders *De Kameleon hackt erop los*, want een beetje poken en stoken is helemaal niet verkeerd. Ook al ben ik nu braaf in mijn hok en geniet ik van het kleine, uiteindelijk was de straat wel de beste leerschool.

JAAP KROL

OMRIN ESTAFETTE:

Door Arnold de Meijer Fotografie Chico Bolt

TWEEDE KANS VOOR MENSEN EN SPULLEN

Aan de Voltaweg 11 in Leeuwarden beslaat de recycle boulevard, een samenwerkingsvorm van Omrin en Estafette, 8000 m². Overtollige spullen, die in onze wegwerpeconomie bij het afval gegooid worden, krijgen hier een tweede, derde en soms zelfs wel een vierde kans. Dat is natuurlijk een enorme bijdrage aan de circulaire economie, maar volgens vestigingsmanager Alfons Sanders (47) gaat het om veel meer dan dat.

‘Het gaat niet alleen om de nieuwe kans voor spullen, maar vooral ook om een nieuwe kans voor mensen. Wij stellen mensen in staat om te ontdekken wat ze leuk vinden, welke talenten zij hebben en wat zij daarmee kunnen. Daarnaast proberen wij vaardigheden aan te leren. Wat is er nu mooier dan dat je het talent hebt of ontwikkelt om van een oude uitgeleefde kast een eettafel kunt maken.’

Rol van betekenis

‘Samen met onze medewerkers en vrijwilligers (ongeveer 170 man) creëren we een werkplek waar iedereen, binnen de passende mogelijkheden, een rol van betekenis kan vervullen. Een creatieve broedplaats waar upcycling, recycling, educatie en heel veel meer elkaar vinden onder een dak.’
‘En het werkt. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of een minder positief zelfbeeld, blijken ineens sociale contacten te kunnen leggen en talenten te bezitten. ‘Daar gaan wij voor. Wij brengen sociale context aan. Wij laten hen ervaren dat ook zij ertoe doen, dat hun bijdrage belangrijk is en dat er ook voor hen voldoende mogelijkheden zijn.’

Samenwerking

‘Om iedereen zoveel mogelijk kansen te geven werken wij samen met het Friesland College, Friese Poort, Praktijkschool Pieter Jelles, Stichting Lezen en Schrijven, Gemeente Leeuwarden en diverse ondernemers die een vergelijkbaar pad kiezen als het onze zoals Stjoer, Wasgoed, WerkPro d’ Ambacht, Werkjouw, Stadshout Leeuwarden en LAP/House of Happiness.’

Mogelijkheden genoeg

Eigenwaarde is voor de mensen waar we mee werken een belangrijk punt. Dat merk je ook bij een intakegesprek. Vaak zijn we in de maatschappij geneigd om etiketjes te plakken. Dat vind ik niet interessant. Wat mij veel meer inspireert is wat ze leuk vinden en wat ze kunnen en/of wat ze graag willen leren. Samen gaan we dan op zoek naar iets dat bij hen past en er is keuze genoeg.’

‘Houtbewerking, fietsenwerkplaats, meubelmakerij, technische dienst, restyle afdeling, inbreng en sorteren, schoonmaak, presentatie: het kan hier allemaal. Daarnaast zijn wij een erkend leerbedrijf voor onder andere creatieve vakken, styling, retail, textiele vaardigheden en social work.’

Participeren

‘Eigenlijk ligt ons echte doel in het laten participeren in de maatschappij. Kom weg achter die geraniums. Meedoen is zo belangrijk. Hoe mooi is het dat als je een idee hebt, dat je de ruimte krijgt om het te proberen.’

‘He, ze nemen me serieus. Wat ik ergens van vind doet ertoe’. Dat is goed voor het zelfbeeld en gevoel van eigenwaarde. Dat is de basis voor groei en daardoor kunnen zij nieuwe talenten bij zowel zichzelf als bij anderen ontdekken en in beweging zetten. Vervolgens brengen we mensen met verschillende, soms aanvullende talenten bij elkaar waardoor er nieuwe dingen ontstaan. We krijgen een kick als we bij mensen groei waarneem.

Vaak is een beetje aandacht al genoeg. En zeg nou zelf: alles wat je aandacht geeft, groeit!’ ♦

Schaap Strafrecht Advocaten

Een mens is meer dan zijn problematiek

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Theo Koelmans**

‘Uitgangspunt is, dat iedereen recht heeft op goede gerechtelijke representatie’, vertelt mr. Maartje Schaap (39) van Schaap Strafrecht Advocaten vanachter haar bureau waarop een aantal dossiermappen liggen.

‘Negentig procent van ons werk bestaat uit pro deo zaken. Met vier advocaten en een administratieve kracht zetten wij ons vooral in voor mensen die niet in staat zijn om juridische bijstand te betalen. Vaak vormen sociale problemen en verslaving de oorzaak. Maar een mens is altijd meer dan zijn problematiek. Mij gaat het om die mensen. Hoe komt iemand in zo’n situatie terecht en wat leidt er dan toe dat hij of zij dan delinquent wordt. Achter ieder mens zit een verhaal en daar ben ik nieuwsgierig naar.’

‘Veel van mijn klanten leven in een constant gevecht met allerlei instanties. Veel van de zaken die daardoor voor de rechter komen, horen daar niet, maar zouden eigenlijk thuishoren bij de psychische hulpverlening. Veel mensen slikken een hoop dingen van de overheid, die zaken probeert door te drukken, voor zoete koek.

Belangrijk is dus dat je een onafhankelijke rechter zoekt en je laat bijstaan door een kritische advocaat die zich durft uit te spreken tegen instanties.’

‘Waar wij regelmatig mee bezig zijn is om te kijken hoe we dit falen van instanties, de betuttelende overheid, enzovoort, kunnen veranderen. Het doorbreken van denkpatronen, bestrijden van vooroordelen is een fundamenteel onderdeel van mijn werk. Het gaat mij om de mensen en zij mogen van mij verwachten dat ik mijn uiterste best doe om voor hen het maximale te bereiken.’

‘De Riepe sponsoren wij al een hele tijd. Ons kantoor voelt zich enorm verbonden met de “onderkant” van de samenleving waarover De Riepe schrijft. Dat is namelijk dezelfde groep als waar wij in het grootste deel van ons werk voor opkomen. Een aantal van hen is weleens bij mij op kantoor geweest.’

Schaap Strafrecht Advocaten is lid van de businessclub. Wilt u als bedrijf De Riepe ook ondersteunen, bel 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

BIE PAD EN WEG

Kruiswoordcrypto

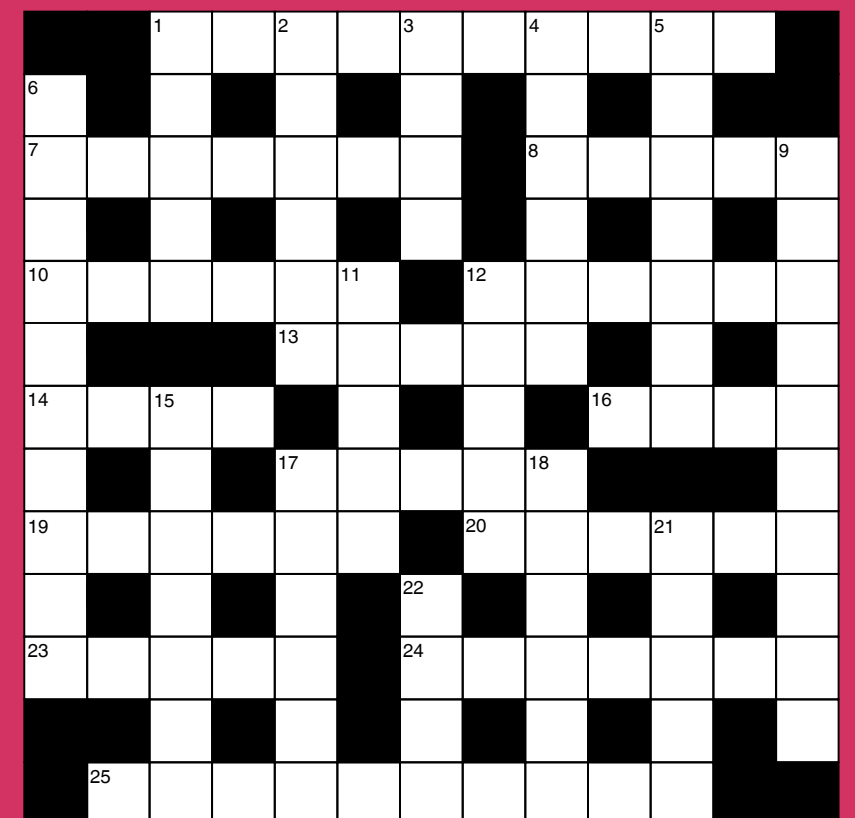
Door **Luuk Kobes**

Horizontaal

- 1 Middeleeuws windje 7 pit
- 8 Serieuze jongen
- 10 Bestuurder
- 12 Verborgen gehouden
- 13 Truttig gebak
- 14 Pandemische ziekte 16 Denkbeeld
- 17 Wanordelijke hoeveelheid
- 19 Kun je kiezen voor je geld
- 20 Onecht pretentieus kunstwerk
- 23 Rijdier 24 Hoogvlakte
- 25 Niet ingewikkeld

Verticaal

- 1 Kadaver 2 Zeer dringend
- 3 Kies 4 Eiergerecht 5 C
- 6 “Regent het in mei, dan is april voorbij”
- 9 Natuurlijk bouw materiaal
- 10 Opdrachten
- 12 Zorba was me er eentje
- 15 Eerst Napels zien en dan
- 17 Alcoholische versmaat
- 18 Texel of Terschelling
- 21 Is aanstootgevend
- 22 Opvolger van Sjors en Pep

De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie Paul Kimkes

Steenbok 22 december – 20 januari

Je harde werk begint zijn zoete vruchten af te werpen. Sta jezelf toe om van de geneugten van het leven te genieten in het gezelschap van degenen van wie je houdt. Onthoud dat hoe meer ontspannen je bent, hoe sneller de poorten van geluk en overvloed zich zullen openen.

Waterman 21 januari – 19 februari

Je hebt het gevoel dat de loyaliteit van een geliefde is verschoven. Wees eerlijk over je verworven inzichten. Onthoud dat je niet verplicht bent iets te verdragen dat niet als authentiek aanvoelt. Houd ruimte voor een open gesprek en deel je mening over de gegeven kwestie.

Vissen 20 februari – 20 maart

Het volgende hoofdstuk van je leven gaat over het omarmen van je inherente baldadigheid, het tot leven brengen van gedurfde ideeën en het uitdagen van de status-quo. Je buigt niet langer voor conventionele vooroordelen en je kiest ervoor om je mening op moedige en eerlijke wijze te uiten.

Ram 21 maart – 20 april

Je zult voor een kruispunt komen te staan. Het eerste pad staat synoniem voor gemak en vertrouwdeheid. De tweede daarentegen staat voor het onbekende en zal de deur openen naar oneindige mogelijkheden. Welke is in overeenstemming met jouw waarheid? Onthoud: je bent moediger dan dat je zelf toegeeft.

Stier 21 april – 21 mei

Het kan zijn dat je, ondanks je inspanningen om vooruit te geraken, uit alle hoeken weerstand ondervindt. Je kunt niet alles in één keer genezen, repareren of oplossen. Accepteer dat je over bepaalde zaken geen controle hebt en je zult naar het pad der minste weerstand geleid worden.

Tweelingen 22 mei – 21 juni

Je doet je best om jezelf en je geliefden overeind te houden, maar ondersteunen de mensen om je heen jou op eenzelfde manier? In sommige gevallen kan het gebrek aan initiatief aan de kant van een geliefde een bron van zorgen zijn. Spreek dit op een zachte maar duidelijke wijze uit.

Kreeft 22 juni – 22 juli

Wat gebeurt er met het verdriet dat we niet uiten? Verdwijnt het in het multiversum of houdt het zich verscholen, klaar om zijn lelijke kop op te steken in onze kwetsbare momenten? Als je de behoefte voelt een therapeut te spreken, is dit het moment er werk van te maken.

Leeuw 23 juli – 23 augustus

Sta jezelf toe om te helen. Oude patronen kunnen ongewenst terugkeren. Het is makkelijk verstrikt te raken in de illusie dat het deze keer anders zal zijn. Dit kan echter ver bezijden de waarheid zijn. Zoek allereerst naar afsluiting in plaats van de deur naar chaos te openen.

Weegschaal 23 september – 22 oktober

Licht bestaat in harmonie met duisternis. Dit geldt niet alleen voor de macrokosmos, maar ook voor de microkosmos. Observeer je innerlijke dualiteit. Je zult je wellicht bewust worden van oordelen die je koestert. Dit inzicht zal helpen de verschuiving teweeg te brengen in het perspectief dat je nodig hebt.

Schorpioen 23 oktober – 21 november

Zou het kunnen dat het ons licht is, en niet onze duisternis, dat ons bang maakt? Dat als we naar binnen keren, we oog in oog komen te staan met macht in de meest rauwe, onvervalste vorm? Vertrouw op je eigen kracht en je zult puur goud ontdekken.

Boogschutter 22 november – 21 december

Je hebt niet opgegeven toen het moeilijk werd en dit loont zich. Het is je eigen overtuiging geweest die je heeft gebracht waar je wil zijn. Blijf moedig stappen zetten op het pad naar de toekomst van je dromen. Eerdere obstakels verdwijnen als sneeuw voor de zon.

Maagd

24 augustus - 22 september

Je hebt je onvoorwaardelijk ingezet voor je geliefden, maar het is tijd om de focus te verleggen naar je eigen behoeften. Voed je geest door middel van yoga, meditatie, rustgevende ademtechnieken of door het schrijven in een dagboek. Geef deze maand de prioriteit aan 'self-care'.

STRAATKLINKERS

DANKBAAR VOOR EEN TWEEDE KANS

Tekst en Illustratie Robby Bakker

‘De relatie met mijn moeder is altijd slecht geweest’, begint Mirjam (24) haar verhaal. ‘Mijn hele jeugd had ik straf. Soms sloot mijn moeder me op in de kelder of sleurde me met geweld de trap af. Ook heeft ze me eens met een toetsenbord op mijn hoofd geramd.’ Mirjam staart een ogenblik somber voor zich uit, maar heeft vervolgens kracht genoeg zich te herpakken. ‘Er is nooit aan de bel getrokken. Mijn moeder had alle banden met haar familie verbroken. Mijn vader heb ik nooit gekend. Uit angst voor haar buien klaagde ik niet en hield me onzichtbaar.’ >>

Op straat geschopt

‘Mijn middelbareschooldiploma heb ik nooit behaald. Mijn moeder zei dat ik te dom was en maar een uitkering moest aanvragen. Op mijn zestiende heeft mijn moeder me, na een fikse ruzie, op straat geschopt. Als ik terug zou komen, zou ze me vermoorden. Ik wist niet waar ik heen moest. Vriendinnen had ik niet omdat ik niemand durfde te vertrouwen. Iedereen die toenadering zocht dwde ik weg.’ Mirjam zucht diep voordat ze haar verhaal hervat. ‘Overdag sliep ik, ‘s nachts was ik actief. Ik was doodsbang dat me iets zou overkomen. Ik hield me op bij openbare plekken, winkelcentra en stations, maar was constant op mijn hoede.’

Hulp

Mirjam beseft dat het zo niet verder kon. ‘De situatie werd onhoudbaar. Ik heb hulp gezocht, maar het viel niet mee. Er waren wachtlijsten en talloze doorverwijzingen; het heeft veel tijd gekost en mijn uithoudingsvermogen werd hevig op de proef gesteld, maar ik was vastberaden om iets van mijn leven te maken en gaf niet op.’

Tijmen

‘Uiteindelijk vond ik een kamer en ben ik met een studie begonnen. Daar ontmoette ik Tijmen.’ Mirjam’s ogen beginnen te stralen en ze glimlacht. ‘We raakten halsoverkop verliefd. Hij woonde nog thuis en ik ben ten slotte bij hem en zijn familie ingetrokken. In het gezin van Tijmen heb ik pas ontdekt hoe een “normaal gezin” fungeert. Ze hebben me met open armen ontvangen en zijn geduldig met me omgesprongen. Zij hebben mij als het ware her-opgevoed.’

Tweede kans

‘Inmiddels wonen Tijmen en ik samen. Voor het eerst is mijn leven stabiel. Ik studeer nog steeds en kan daar goed mijn draai in vinden. Ik heb tevens psychische hulp ingeschakeld omdat ik ineens tijd had om te piekeren over het verleden. Stapsgewijs probeer ik alles een plekje te geven. Het leven lacht me toe en ik ben zo dankbaar voor deze kans.’ Of ze nog contact heeft gezocht met haar moeder? ‘Nee. Mijn moeder heb ik nooit meer gesproken. Die behoefte heb ik niet. Dat boek is gesloten.’

In verband met privacy zijn de namen van Mirjam en Tijmen gefingeerd.

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe.

Wilt u als bedrijf ook bijdragen?

Dat kan, neem gerust contact met ons op: **050-5791818 (09:00-13:00 uur).**

Aksion	<i>Bewindvoering en inkomensbeheer</i>	Mamami Helpman	<i>Goededoelenkringloop</i>
Als de zon, tekentherapie	<i>Tekentherapie, opleiding en begeleiding</i>	New Nexus, Tynaarlo	<i>IT consultancy- en adviesbureau</i>
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)	<i>Nieuws uit Groningen/Drenthe</i>	Noback Ingenieursbureau, Groningen	<i>Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen</i>
De Huismeesters, Groningen	<i>Woningcorporatie stad Groningen</i>	Noorderlink, Groningen	<i>Vacatures Noord Nederland</i>
Digno BV, Haren	<i>Informatietechnologie</i>	Noorderpoort, Groningen	<i>Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe</i>
Dik Bike Centre, Groningen	<i>Van ventiel tot helm</i>	Old Burger Weeshuis, Leeuwarden	<i>Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied</i>
Doesburg autoverhuur, Groningen	<i>Van sjoband tot aanhangwagen</i>	't Oortje Sieraden, Groningen	<i>Oorbellspecialzaak</i>
Dries Rolde BV	<i>Installatietechniek</i>	Patrimonium, Groningen	<i>Christelijke woningstichting</i>
Dunk	<i>Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg</i>	Pinkster schilderwerken, Assen	<i>o.a. binnen-/buitenschilderwerk</i>
Forum Groningen	<i>Boeken, films en events</i>	Praktikos, Assen	<i>Trainingsbureau</i>
Gemeente Groningen SoZaWe	<i>WIJ is dichtbij</i>	Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen	<i>Gastvrij beveiligen</i>
Groningen Seaports	<i>Havendienstverlening</i>	Rijschool Gerald, Peize	<i>Auto- en motorrijschool</i>
Groninger Kredietbank	<i>Sociale hulpverlening</i>	Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen	<i>Allround bouwbedrijf in het Noorden</i>
Ingenieursbureau Wassenaar, Haren	<i>Complexe constructies ontwerpen</i>	Schaap Strafrechtadvocaten, Groningen	<i>Strafrechtadvocatuur</i>
Klooster Reizen, Haren	<i>Reisbureau</i>	Schilders de Vries, Groningen	<i>Sterk in duurzaam ondernemen</i>
Kluzzenbedrief Jan	<i>Veur putjederij in en omt hoes</i>	Stichting Terwille, Groningen	<i>Vrij van verslaving</i>
Kompas Zuidlaren	<i>Specialist in financiële zorgverlening</i>	Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen	<i>Gezond begint in de mond</i>
Lightwave, Groningen	<i>Spirituele opleidingen</i>	Tekstlabel Amber Boomsma, Leeuwarden	<i>Freelance schrijfprofessional</i>
Lotus uitvaart, Thesinge	<i>Uitvaartverzorging en -begeleiding</i>	Verslavingszorg Noord Nederland, Groningen	<i>Perspectieven bieden</i>
Metaware BV , Groningen	<i>Cloudoplossingen managementsystemen</i>	Willem Rietman Interieur Tynaarlo	<i>Meubilair op maat</i>

Volgende maand in De Riepe:

Voedselbos voor Boerakker en Lucaswolde

In de negentiende eeuw werden bij kerken veel vruchtbomen geplant om de arme mensen van de nodige vitaminen te voorzien. In oogsttijd kon men bij de pastoor twee emmers halen om die vervolgens te vullen met appels en peren. In de huidige tijd worden plukbossen niet gerealiseerd voor arme mensen, maar ter stimulering van biodiversiteit, natuureducatie en leefbaarheid.

En verder:

- Schulden maar niet schuldig
- Van iets ouds iets moois maken

Deze zal verschijnen rond 1 oktober 2021

Rectificatie

Artikel Van d’ Ambacht naar arbeidsmarkt

In de augustus-editie van De Riepe is de verkeerde naam gebruikt van de fotograaf. De fotograaf die de foto’s heeft gemaakt was Frits Blom. Hierbij onze excuses.

Oplossing puzzel van pagina 23															
		¹ K	² R	³ U	⁴ I	⁵ S	⁶ T	⁷ O	⁸ C	⁹ H	¹⁰ T				
⁶ W		⁷ R		⁸ R		⁹ T		¹⁰ M		¹¹ O					
⁷ E	⁸ N	⁹ E	¹⁰ R	¹¹ G	¹² I	¹³ E		¹⁴ E	¹⁵ R	¹⁶ N	¹⁷ S	¹⁸ T			
⁹ E		¹⁰ N		¹¹ E		¹² M		¹³ L		¹⁴ D		¹⁵ I			
¹⁰ R	¹¹ E	¹² G	¹³ E	¹⁴ N	¹⁵ T		¹⁶ G	¹⁷ E	¹⁸ H	¹⁹ E	²⁰ I	²¹ M			
¹¹ S				¹² T	¹³ A	¹⁴ A	¹⁵ R	¹⁶ T		¹⁷ R		¹⁸ M			
¹¹ P	¹² E	¹³ S	¹⁴ T		¹⁵ K		¹⁶ I		¹⁷ I	¹⁸ D	¹⁹ E	²⁰ E			
¹² R		¹³ T		¹⁴ M	¹⁵ E	¹⁶ L	¹⁷ E	¹⁸ E				¹⁹ R			
¹³ E	¹⁴ I	¹⁵ E	¹⁶ R	¹⁷ E	¹⁸ N		¹⁹ K	²⁰ I	²¹ T	²² S	²³ C	²⁴ H			
¹⁴ U		¹⁵ R	¹⁶ T		¹⁷ E		¹⁸ L		¹⁹ T		²⁰ O				
¹⁵ K	¹⁶ E	¹⁷ V	¹⁸ E	¹⁹ R		²⁰ P	²¹ L	²² A	²³ T	²⁴ E	²⁵ A	²⁶ U			
		²¹ E		²² U		²³ P		²⁴ N		²⁵ E		²⁶ T			
	²² O	²³ N	²⁴ O	²⁵ M	²⁶ W	²⁷ O	²⁸ N	²⁹ D	³⁰ E	³¹ N					

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN		
GRONINGEN Dagopvang Leger des Heils Kostersgang 28 9711 CX Groningen tel. 050-313 36 60 Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur Open Hof Spilsluizen 5 9712 NR Groningen tel. 050-312 21 22 ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur zo t/m vr. 19.30 – 21.00 uur Zondagavondviering om 18.45 uur Twaalfde Huis Eemskanaal Noordzijde 32a 9713 AB Groningen tel. 050-579 78 45 Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur Beschermd Wonen (Vast&Verder) Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen 24-uurs opvang Algemene opvang Van Heemskerckstraat 75 9726 GH Groningen tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl Hoendiephuis, voor jongeren Noorderstationsstraat 88 9717 KR Groningen tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl Ommelandershuis Woonvoorziening (Beschermd wonen) Schoolstraat 11 9712 JP Groningen tel. 050-599 14 20, www.wenders.nl LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd Hiddemaheerd 112 9737 KX Groningen tel. 0900-4857545 058-215 16 94, www.limor.nl	LEEK Crisisopvang Leek Cornelis Trooststraat 48 8932 BR Leeuwarden tel: 058-299 99 30 dambacht@werkpro.nl WINSCHOTEN Dagbesteding Werkpro Papierbaan 60 9672 BH winschoten tel: 059-743 3004 DRENTHE ASSEN Kommarin Maatschappelijke Opvang voor dak- en thuislozen Assen Havenkade 16 9403 AH Assen tel: 088-8393381 Openingstijden: Dagopvang: ma t/m vr 10:00-15:00 uur Nachtopvang: dagelijks 21:00-09:00 uur Leger des Heils Kortdurende opvang en beschermd wonen Maria in Campislaan 257 9406 JG Assen NIEUW-AMSTERDAM 24-uurs opvang en nachtopvang Leger des Heils Zijtak WZ 125 7833 BE Nieuw-Amsterdam tel. 0591-551 020 EMMEN Dagopvang Leger des Heils Verlengde Spoorstraat 11 7811 GA Emmen tel. 0591-658 233 Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur Leger des Heils Beschermd Wonen Boshuis Boslaan 138 7822 EP Emmen HOOGEVEEN Dagopvang Beukemaplein 14 7906 AK Hoogeeveen ma tm vr. 10.30-16.30 uur FRIESLAND	d' Ambacht Cornelis Trooststraat 48 8932 BR Leeuwarden tel: 058-299 99 30 dambacht@werkpro.nl Huis voor Jongeren Huizumerlaan 101 8934 BE Leeuwarden tel. 0900-118 88 81 www.wender.nl Zorgopvang J.H. Knoopstraat 2 8933 GS Leeuwarden tel. 0900-1188881 www.wender.nl Sociaal Pensioen Hoekstersingel Hoekstersingel 51-53 8922 AM Leeuwarden tel. 0900-188 881 www.wender.nl Sociaal Pensioen Bonifatiusplein Bonifatiusplein 19 8911 JT Leeuwarden tel. 0900-188 88 81 www.wender.nl Nachtopvang Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort) 8911 MA Leeuwarden tel. 0900-118 88 81 www.wender.nl Aanloophuis Leeuwarden Bagijnestraat 36 8911 DR Leeuwarden tel. 058-212 72 37 www.aanloophuisleeuwarden.nl LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei De Kei 5 8918 AR Leeuwarden tel. 0900-485 7545 www.limor.nl ENGWIERUM Leger des Heils Beschermd Wonen Fjellingsreed6 9132 EN Engwierum BURGUM Crisisopvang Burgum Prinses Margrietstraat 63 9251 HB Burgum tel. 0900-118 88 81 www.wender.nl

STRAATKANJER

Wil voor altijd blijven

Door **Arnold de Meijer**
Fotografie **Wim Mijlof**

Als slanke vrouw is de in Bulgarije geboren Sevda Atanasova (42) een opvallende verschijning tussen de andere straatkrantverkopers. 'Wat er ook gebeurt, ik wil hier blijven', zo begint zij haar verhaal. Sevda vertelt dat ze inmiddels vijf jaar in Nederland is en een kleine vier jaar De Riepe verkoopt.

'De mensen zijn allemaal zo lief en aardig voor mij. Ze groeten altijd vriendelijk, maken een praatje. Ik voel mij hier goed. Ik mis alleen mijn kinderen. De jongste is inmiddels vijftien en gaat nog naar school in Bulgarije. Mijn oudste zoon is twintig en heeft vast werk in Duitsland. Het is niet gemakkelijk zonder werk of uitkering. Door corona heeft elke Riepeverkoper het moeilijk. Mensen houden afstand. Maar altijd nog beter dan in Bulgarije. Ik wil best terug naar mijn land, maar alleen voor vakantie. Mijn toekomst en dat van mijn kinderen ligt hier. Ik voel me thuis op mijn plekje op het Wielewaalplein. Ik ben nu actief op zoek naar werk, want ik wil geld verdienen voor mijn familie. In Nederland wil ik voor altijd blijven.'